

АО «СК «Сентрас Иншуранс»	ПС-03 Правила добровольного страхования автомобильного транспорта	Издание №4 от 17 августа 2020 г.	Стр. 1 из 20
		Взамен Издания №3 от 29.12.2018 г.	

Утверждены
решением Совета директоров АО «Сентрас Иншуранс»
от 17.08.2020г Протокол №36

Согласованы
решением Правления АО «Сентрас Иншуранс»
от 14.08.2020 г., Протокол №32

ПС – 03

ПРАВИЛА
добровольного страхования
автомобильного транспорта

Контроль	Комплаенс-контролер	А.С. Бимагамбетова	10.08.2020 (дата)	 (подпись)
----------	---------------------	--------------------	----------------------	---------------

Должность	ФИО	Виза	Дата	Подпись
Директор ДСВ	А.А. Былин	Согласовано	12.08.2020	
Главный специалист 1 категории УПО ЮД	Г.К. Нартаева	Согласовано	12.08.2020	
Управляющий директор-член Правления	Д.М. Нуркатов	Согласовано	12.08.2020	

Разработал	Андеррайтер ДА	Т.Э. Джумагулов	10.08.2020 (дата)	 (подпись)
------------	----------------	-----------------	----------------------	---------------

АО «СК «Сентрас Иншуранс»	ПС-03 Правила добровольного страхования автомобильного транспорта	Издание №4 от 17.08.2020 г.	Стр. 2 из 20
		Взамен Издание №3 от 29.12.2018 г.	

1. Жалпы ережелер

1. Осы Автокөлік құралын ерікті сақтандыру ережелері (бұдан әрі - Ережелер) Қазақстан Республикасының заңнамасына, «Сентрас Иншуранс» Сақтандыру Компаниясы» АҚ-ның ішкі нормативтік құжаттарына сәйкес әзірленді және автокөлік құралын ерікті сақтандыру шартын жасау, жүргізу және орындау тәртібін реттейді.

2. Сақтанушылар сақтандырылған автокөлік құралын (бұдан әрі - ТҚ) сақтауға негізді мүдделері бар үшінші тұлғалардың (Сақтандырылған тұлғалардың) пайдасына Сақтандырушымен сақтандыру шартын жасасуға құқылы.

3. Сақтандыру шарты бойынша Сақтанушы сақтандыру сыйлықақысын төлеуге міндеттенеді, ал Сақтандырушы сақтандыру шартында қарастырылған сақтандыру жағдайы басталған кезде Сақтанушыға немесе пайдасына сақтандыру шарты жасалған басқа тұлғаға (Пайда алушыға) сақтандыру шартында көрсетілген сақтандыру сомасы шегінде сақтандыру төлемін жасауға міндеттенеді.

4. Осы Ережеде қолданылған ұғымдар, терминдер мен қысқартулар:

1) **Сақтандырушы** - «Сентрас Иншуранс» Сақтандыру Компаниясы» Акционерлік Қоғамы, көлікті ерікті сақтандыру қызметін жүзеге асыруға лицензиясы бар және белгілі бір мерзім ішінде пайдасына сақтандыру шарты жасалған тұлғаға (пайда алушыға) сақтандыру шартының сомасы (сақтандыру сомасы) шегінде сақтандыру төлемін жүзеге асыруға міндетті тұлға;

2) **Сақтанушы** – Сақтандырушымен сақтандыру шартын жасасқан тұлға;

3) **Пайда алушы** - сақтандыру шартына сәйкес сақтандыру төлемін алушы болып табылатын тұлға. Егер Пайда алушы сақтандыру шартында көрсетілмеген болса, оны Сақтанушы / Сақтандырылған тұлға қабылдайды;

4) **Сақтандырылған тұлға** – оған қатысты сақтандыру жасалған тұлға;

5) **Сақтандыру жағдайы** - сақтандыру шарты сақтандыру төлемін көздейтін оқиға. Сақтандыру жағдайы ретінде қарастырылатын оқиға оның ықтималдығы мен пайда болуының белгілеріне ие болуы керек;

6) **сақтандыру сомасы** - сақтандыру объектісі сақтандырылған және сақтандыру жағдайы туындаған кезде сақтандырушының жауапкершілігінің шегін білдіретін ақша сомасы;

7) **сақтандыру сыйлықақысы** - Сақтанушы Сақтандырушыға оның Сақтанушыға (Пайда алушыға) сақтандыру шартында айқындалған мөлшерде сақтандыру төлемін жүзеге асыру міндеттемесі үшін төлеуге міндетті ақша сомасы;

8) **Франшиза** - сақтандырушының белгілі бір мөлшерден аспайтын шығындардың орнын толтырудан босатуды көздейтін сақтандыру шартының ережесі. Ол сақтандыру сомасынан пайызбен немесе абсолютті мөлшерде белгіленеді. Шартты франшиза бойынша Сақтандырушы белгіленген франшизаның сомадан аспайтын шығындар үшін жауапкершіліктен босатылады және егер оның мөлшері франшизадан көп болса, толық көлемде өтелуі керек. Шартсыз франшиза болған жағдайда барлық жағдайларда шығындар франшиза есебінсіз өтеледі. Франшиза сақтандыру сомасына қатысты пайызда немесе абсолютті мөлшер сомасында белгіленеді;

9) **жол** - жабдықталған немесе пайдаланылатын және көлік құралдарының немесе жасанды құрылыстың беткі қабаты үшін пайдаланылатын жер белдеуі. Жолға бір немесе бірнеше жүріс бөлігі, сондай-ақ трамвай жолдары, тротуарлар, жиектер мен бөлу жолдары кіреді;

10) **қосымша жабдықтар** - зауыт құрал-жабдықтарына кірмейтін көлік құрал-жабдықтары мен керек-жарақтары: автомобиль теледидары мен радио жабдықтары, салон жабдықтары, жарықтандыру және сигнал беру жабдықтары, тартқыш құрылғылар және көлік құралына қосымша орнатылған басқа жабдық;

11) **залал** - Сақтанушының сақтандыру шартында көзделген жағдайлардың салдарынан автокөлік құралын (оның бөліктерін) бүлдіруі немесе бұзуы салдарынан келтірілген мүлдіктік шығыны;

12) **ТҚ-ға** адамдарды, жүкті немесе оларға орнатылған жабдықтарды тасымалдауға арналған механикалық көлік құралдары мен тіркемелер кіреді;

13) **механикалық көлік құралы** - мопедті қоспағанда, қозғалтқышы бар көлік құралы. Бұл термин кез-келген трактор мен өзі жүретін техникаға да қатысты;

АО «СК «Сентрас Иншуранс»	ПС-03 Правила добровольного страхования автомобильного транспорта	Издание №4 от 17.08.2020 г.	Стр. 3 из 20
		Взамен Издание №3 от 29.12.2018 г.	

- 14) **тіркеме** - қозғалтқышпен жабдықталмаған және электр қозғалтқышымен бірге қозғалысқа арналған көлік құралы. Бұл термин жартылай тіркемелер мен тіркемелерді таратуға қолданылады;
- 15) **нақты (нарықтық) күн** - сақтандырылған көлік құралының (қосымша құрал-жабдықтың) оның моральдық және физикалық тозуын ескере отырып, белгілі бір облыстағы ұқсас көлік құралының (мүліктің) нарықтық бағасына немесе сол кездегі оның нарықтық құнына негізделген құны сақтандыру шартын жасасу немесе құзыретті ұйым берген анықтама шоты, сатып алу-сату немесе сарапшының (бағалаушының) бағалауы негізінде;
- 16) **сақтандыру (сақтандыру қамқорлығы)** - сақтандырушының сақтандыру шартының талаптарына сәйкес сақтандыру мерзімі ішінде орын алған сақтандыру оқиғалары үшін тиісті тұлғаға сақтандыру төлемін жүзеге асыру міндеттемесі;
- 17) **сақтандырудың қамқорлығының мерзімі** - сақтандырушының сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандыру төлемдерін жүзеге асыру міндеттемесі бар кезең;
- 18) **тәуелсіз сарапшы (бағалаушы, сюрвейер)** - тиісті рұқсаты, лицензиясы бар, сақтанушының немесе сақтандырушының өтініші бойынша сақтандырылған немесе сақтандырылған мүлікті тексеретін, тексерілетін мүліктің жай-күйі туралы қорытынды беретін, оның зақымдану сипаты мен көлемін анықтайтын сарапшы;
- 19) **сақтандыру аумағы** – сақтандыру қамқорлығы таралатын шектің аумағы;
- 20) **суброгация** - Сақтандырушыға сақтанушының шығынды өтеуге құқықтарын беру. Сақтандыру төлемін жүзеге асырған сақтандырушыға сақтанушының (сақтандырылған тұлғаның) сақтандыру нәтижесінде келтірілген шығындар үшін жауапты тұлғаға талап ету құқығы төленген сома шегінде беріледі.

2. Сақтандыру объектісі

5. Сақтанушының (сақтандырылған тұлғаның) ТҚ-ның жоғалуына (жойылуына) немесе сақтандыру жағдайлары нәтижесінде бүлінуіне байланысты мүліктік мүдделері сақтандыру объектісі болып табылады.

6. Ережеге сәйкес, сақтандыру нысаны Сақтанушыға меншік немесе басқа заңды негіздер бойынша тиесілі ТҚ.

3. Сақтандыру жағдайы

7. Осы Ережеге сәйкес жасалған сақтандыру шарты бойынша сақтандырылған көлік құралы келесі оқиғалардың нәтижесінде жоғалуы (жойылуы) немесе зақымдануы болып табылады:

1) **жол-көлік оқиғасы (бұдан әрі - жазатайым оқиға)** - көлік құралымен жүру барысында және оның қатысуымен дене жарақатына, адамның қайтыс болуына, көлік құралына, құрылыстарға, жүктерге немесе басқа да материалдық шығындарға әкелетін оқиға;

2) **ұрлық, тонау (ұрлық, тонау, шағуды қоса)** - Сақтанушының (Пайда алушының) ТҚ-ын заңсыз иемдену нәтижесінде ұрлықсыз (тонаусыз) немесе көлік құралын ұрлау мақсатымен мүліктік шығындар қаупі;

3) **табиғи апаттар** - төтенше жағдайдағы табиғи күштердің кенеттен, орны толмас көріністері, олардың салдарынан материалдық шығындар болды (дауыл, бұршақ, жер сілкінісі, көшкін, нөсер, су тасқыны, қар көшкіні, лай көшкіні, смерч, найзағай, дауыл, шторм);

4) **үшінші тұлғалардың заңға қайшы әрекеттері** - бұзақылық, ТҚ-ның жекелеген бөліктерін / бөлшектерін ұрлау, оларды жою немесе зақымдау, соның ішінде оңай алынатын бөлшектерді ұрлау 1 (артқы көрінетін айналардан тыс; дөңгелектер / сыртынан қосалқы дөңгалақтар; төсбелгілер / эмблемалар, сүрткіштер, антенналар);

5) **басқа да күтпеген оқиғалар** – өрт2, жарылыс3, көлік құралының әйнегі мен оптикаға4 зақымдануы, сумен жабдықтау, канализация, жылу немесе өрт желілеріндегі апаттың салдарынан судың зақымдануы, құлау, су басу, мұз астындағы ақаулар, жолдың астындағы ақаулар, кез келген

АО «СК «Сентрас Иншуранс»	ПС-03 Правила добровольного страхования автомобильного транспорта	Издание №4 от 17.08.2020 г.	Стр. 4 из 20
		Взамен Издание №3 от 29.12.2018 г.	

сыртқы механикалық әсер ету (сырттан заттардың көлік құралдарына түсуі, төбедегі темір, қардан немесе мұздан шатырдан, тіректен, ағаштан және т.б.), қозғалатын немесе қозғалмайтын заттарға (құрылыстарға, кедергілерден, құстардан, жануарлардан және т.б.) әсері (әсерлері).

8. Сақтандыру шарты «Жол-көлік оқиғасы» тәуекелі үшін де, осы Ереженің 7-тармағында көрсетілген бірнеше немесе барлық тәуекелдер үшін бір уақытта жасалуы мүмкін. Бұл ретте міндетті қауіп - «жол-көлік оқиғасы» болып табылады.

9. Осы Сақтандыру ережесінің аясында таралатын тәуекелдердің белгілі бір тізбесі бар сақтандырудың жекелеген бағдарламаларын, сондай-ақ сату жолдары, клиенттің ерекшеліктері және т.б. арқылы осындай сақтандыру үшін қолайлы басқа нақты жағдайларды бекітуге болады.

4. Сақтандыру жағдайларын және сақтандыруды шектеу

10. Егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, сақтандыру қабылданбайды және ТҚ мен қосымша жабдықтардың келесі түрлері үшін сақтандыру төлемдері жүзеге асырылмайды:

1) негізгі қызметі жолаушыларды тасымалдау болып табылатын заңды немесе жеке тұлғалар (автомобиль таксилері - парктер, лицензиялық көлік және т.б.);

2) белгіленген мерзімде міндетті техникалық байқаудан уақтылы өтпеген;

3) егер шанақтың немесе қозғалтқыш нөмірі болмаса немесе олар тіркеу құжаттарына сәйкес келмесе;

4) Қазақстан Республикасына кіре берісте кедендік ресімделмеген;

5) сақтандырылған ТҚ-да жатқан антикалық және бірегей заттар, қымбат металдардан жасалған бұйымдар, жартылай бағалы және сәндік тастар, коллекциялар, қолжазбалар, суреттер, діни заттар, банкноттар, бағалы қағаздар, құжаттар, фотосуреттер, атыс қаруы мен жарылғыш заттар, сондай-ақ заттар Сақтанушыға және оның отбасы мүшелеріне тиесілі емес заттар немесе сатуға арналған немесе кәсіпкерлік қызметке байланысты заттар;

6) авариялық немесе ақаулы жағдайда, сондай-ақ корпуста едәуір коррозия 5 немесе лак-бояу қабатында механикалық зақымдалған 6 және өндірушінің (мердігер, сатушы) кепілдік міндеттемелеріне байланысты жөнделетін болса.

11. Сақтандыру жағдайы болып мойындалмайды және олар бойынша сақтандыру төлемдері жүзеге асырылмайды, егер ТҚ-ға зиян келесінің салдарынан келтірілсе:

1) әскери операциялардың немесе әскери оқиғалардың барлық түрлері және олардың зардаптары, зымырандармен, снарядтармен, бомбалармен, басқа да қарулармен, соғыс құралдары мен әскери операциялармен, сондай-ақ азаматтық соғыс, халықтық толқулар, көтерілістер мен ереуілдермен көлік құралын бүлдіру немесе жою;

2) ядролық реакция, ядролық сәулелену немесе радиоактивті ластану;

3) әскери, азаматтық органдардың немесе мемлекеттік органдардың бұйрығымен тыйым салу, тәркілеу, реквизициялау, мемлекет меншігіне алу, қамауға алу, жою немесе бүлдіру;

4) осы санаттағы ТҚ-да көрсетілмеген, сақтандырылған ТҚ-ды жүргізуге сенімхат жоқ немесе жүкқұжатта немесе сақтандыру шартында көрсетілмеген, немесе Сақтанушы /Сақтандырылған тұлға болмаған жағдайда, сондай-ақ жүргізуші куәлігінің / көлік құралын басқару сенімхатының (жүкқұжат, жалдау шарты) мерзімі аяқталғаннан кейін болған жағдайлар, сондай-ақ ТҚ мемлекеттік техникалық тексеруден өту талонының болмауы;

5) алкогольдік, есірткі немесе уытқұмарлық масаң күйінде адамның, сондай-ақ дәрі-дәрмектің әсерінен ТҚ-ды басқару;

6) Сақтанушының / Сақтандырылған тұлғаның немесе Пайда алушының сақтандыру жағдайының басталуына немесе оның пайда болуына бағытталған қасақана әрекеттері (қажетті қорғаныс немесе төтенше жағдай жағдайында жасалған әрекеттерді қоспағанда);

7) жеке тұлға немесе адамдар тобы кез-келген ұйымның атынан немесе оның мүддесі үшін әрекет ететін және сақтандыру объектісінің жойылуына немесе бүлінуіне әкелетін террористік актілер¹;

1 Оңай шешілетін бөлшектердің ұрлануы - бұл сақтандыру алғашқы сақтандырылғанға дейін қолданылады;

2 өрт - арнайы пештен тыс бақыланбайтын жану, адамдардың өміріне, денсаулығына, мүліктеріне немесе қоршаған ортаға қауіп төндіреді;

3 жарылыс - қоршаған ортаға соққыға, дірілге және термиялық әсерге және газдардың жоғары жылдамдықпен кеңеюіне әкелетін аз мөлшерде айтарлықтай энергия шығаратын, физикалық немесе химиялық жылдам жүретін процесс;

4 көзділік пен оптика шағылуы - бұл шарт лимит таусылғанша жарамды;

5 Елеулі коррозия - металдың жауын-шашынымен коррозия немесе дәнекерленген қосылыстардың коррозиясы

6 Елеулі механикалық зақымдану - көлік құралы қолдануға жарамсыз механикалық зақым

АО «СК «Сентрас Иншуранс»	ПС-03 Правила добровольного страхования автомобильного транспорта	Издание №4 от 17.08.2020 г.	Стр. 5 из 20
		Взамен Издание №3 от 29.12.2018 г.	

8) ТҚ-ға әуе кемелерінің немесе дыбыстық және аса жоғары дыбыстық жылдамдықтың соққы толқынының әсерлері;

9) пайдалану нәтижесінде сақтандырылған ТҚ-дың бөліктері, құрамдас бөліктері мен жинақтарының бұзылуы, істен шығуы, істен шығуы (жол-көлік оқиғаларын қоспағанда), оның ішінде қондырғының ішкі қуыстарына бөгде заттардың, жануарлардың, құстардың, жаңбыр мен еріген судың түсуі салдарынан (су балғасы) және т.б.);

10) сақтандырушыға алдын-ала хабарланған және сақтандыру төлемі төленбеген сақтандырылған ТҚ-дың құрамдас бөліктері, тораптары мен бөліктеріне бірнеше рет залал келтірілген, егер мұндай залал жөнделмесе және қалпына келтірілген ТҚ Сақтандырушыға қарау үшін ұсынылмаса;

11) пайдалану салдарынан көлік құралы мен қосымша жабдықтың, сондай-ақ оның жекелеген бөліктері мен жинақтарының табиғи тозуы;

12) сақтандырылған ТҚ тасымалдайтын ТҚ-ға тасымалдау, тиеу немесе түсіру кезінде (сақтандырылған ТҚ тасымалдау көлігінен құлауын қоса); өрт қауіпсіздігі, жанғыш және жарылғыш заттар мен заттарды тасымалдау және сақтау талаптарын бұзу;

13) ТҚ-дың сақтандырылған ТҚ-ды тасымалдау және/немесе буксирге алу кезінде басқа ТҚ-мен соқтығуы (оның ішінде тростың үзілуі немесе қатты тіркеменің үзілуі), егер бұл сақтандыру шартын жасасу кезінде бөлек көрсетілмесе;

14) сақтандырылған ТҚ-лын жүргізуді үйрету немесе жүргізу практикасына, экстремалды жүргізуге, тестілеуге немесе сынақтан өткізуге байланысты іс-шараларға қатысу, сондай-ақ кез-келген спорттық жарыстарға қатысу үшін пайдалану;

15) сақтандыру шартының сақтандыру жағдайларында көрсетілмеген жағдайлар;

16) ТҚ тіркеу белгілерін ұрлағанда, жоғалтқанда немесе зақымдағанда;

17) ТҚ-дың бөлшектерін ұрлау, егер олар оқиға кезінде сақтандырылған ТҚ-дан бөлек жерде тұрған болса;

18) ТҚ-дың қосымша дөңгелегін ұрлау, егер олар өндіруші-зауыттың бекітілуінен басқа ұрлауға қарсы қосымша құралдармен жабдықталмаған болса;

19) үшінші тұлғалардың заңсыз әрекеттері салдарынан дөңгелектерге зақым келтіруді қоспағанда, ТҚ-дың басқа элементтерімен келтірілген зақымға байланысты емес дөңгелекке (дөңгелектерге, жиектерге) зақым келтіру. Кез-келген жағдайда, егер Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес көлік құралын шиналардың қанағатсыз болуына байланысты пайдалануға тыйым салынса, көлік құралының шиналарына байланысты келтірілген залал өтелмейді;

20) көлік құралына орнатылған қосымша жабдықтың: өндірушінің немесе оның ресми дилерінің құжаттамасына сәйкес арнайы бояумен қоса, механизмдердің, қондырғылардың, құрылғылардың, басқа жабдықтар мен керек-жарақтардың зақымдалуы немесе жоғалуы (жойылуы), автомобиль теледидары, аудио, видео, радио жабдықтары, кабина / корпус жабдықтары, құрылғылар, көлік құралдарына орнатылған жарық, сигнал, жиналған дөңгелектер және басқа жабдықтар, егер олар өндірушінің немесе оның ресми дилерінің жинағына кірмесе (сақтандыру шартына жеке қосымша келісімге сәйкес сақтандырылмаған болса);

21) Сақтанушы (басқаруға рұқсаты бар тұлға) немесе жолаушылардың сақтандырылған ТҚ-да темекі тартуы немесе от шығаруы;

22) Сақтандыру жағдайы кезінде немесе одан кейін ТҚ-дың бөлшектерін тонау немесе ұрлау;

23) тентті бұзу немесе ұрлау (жүк көліктерін, жеңіл көліктің жүк таситын модификацияларын, тіркемелер мен жартылай тіркемелерді сақтандыру кезінде);

24) сақтандырылған ТҚ-ды Сақтандырушымен жазбаша келісімсіз лизингке, жалға, прокатқа, кепілге немесе пайдалануға беру, егер өзгесі сақтандыру шартымен көзделмесе;

25) прокатқа, лизингке, жалға берілген сақтандырылған ТҚ Сақтанушыға қайтарылмауы;

26) сақтандыру жағдайы сақтандыру аумағынан тысжерде немесе сақтандыру қамқорлығы әрекетін тоқтатқан кезде орын алуы;

27) ТҚ қозғалтқышының жылыту үшін ашық от көзін пайдалану;

28) электр сымдарының қысқа тұйықталуы, егер бұл осы Ереженің 8-тармағында көрсетілген жағдайлардың орын алуынан туындамаса.

АО «СК «Сентрас Иншуранс»	ПС-03 Правила добровольного страхования автомобильного транспорта	Издание №4 от 17.08.2020 г.	Стр. 6 из 20
		Взамен Издание №3 от 29.12.2018 г.	

12. Сақтандырушы келесінің салдарынан орын алған шығындарды өтеуден босатылады:

- 1) ТҚ сақтандыру жағдайы басталғанға дейін оның сапасымен немесе күйімен салыстырғанда оның сапасын немесе күйін жақсарту тұрғысынан жөндеу;
- 2) айыппұлдар, кідірістер, жоғалған пайда, кірісті жоғалту, моральдық залал, жөндеу кезінде қонақүйде тұру шығындары, іссапар шығыстары және басқа да материалдық және материалдық емес жанама залалдар;
- 3) тауар түрін жоғалту;
- 4) ТҚ зауыттық ақауының салдарынан орын алған шығыстар;
- 5) сақтандыру жағдайының салдарынан емес, өзге механикалық ақаулар және / немесе бұзылу, резеңке дөңгелектердің, терезелер мен басқа да бөлшектердің, ТҚ бөлшектері мен керек-жарақтарының зақымдануы;
- 6) жануарларды тасымалдау салдарынан келтірілген шығын;
- 7) сақтандыруға қабылдауға тексеру кезінде бар болған ТҚ бөлшектері үшін шығын;
- 8) сақтандырылған ТҚ жақсарту және модернизациялау бойынша шығындар;
- 9) қысқы мезгілде, яғни «1» желтоқсан мен «1» наурыз аралығында, қысқы дөңгелектермен жабдықталмаған ТҚ пайдалану салдарынан сақтандыру жағдайының орын алуы, сонымен қатар жазғы мезгілде (маусым, шілде, тамыз) сырғанауға қарсы тікендері бар дөңгелектерді пайдалану салдарынан сақтандыру жағдайының орын алуы, сондай-ақ қысқы/жазғы дөңгелектер ТҚ-дың барлық дөңгелектерінде орнатылмауы жағдайында;
- 10) сақтандыру қамқорлығы ТҚ ішіне немесе ТҚ үстіне салынған Сақтанушының және/немесе жүргізушінің және/немесе жолаушының жеке заттарына, Сақтанушының және/немесе жүргізушінің және/немесе жолаушының кәсіби немесе коммерциялық қызметіне байланысты тауарларына және/немесе жүгіне таралмайды.

13. Сақтандыру қамқорлығы ТҚ ішіне немесе ТҚ үстіне салынған Сақтанушының және/немесе жүргізушінің және/немесе жолаушының жеке заттарына, Сақтанушының және/немесе жүргізушінің және/немесе жолаушының кәсіби немесе коммерциялық қызметіне байланысты тауарларына және/немесе жүгіне таралмайды.

14. Егер сақтандыру шартымен өзгеше көзделмесе, онда сақтандыру қамқорлығы сақтандыру шартында көрсетілмеген ТҚ қосымша жабдығына таралмайды.

5. Сақтандыру сыйлықақысы

15. Сақтандыру сыйлықақысын әр жағдайда Сақтандырушы базалық мөлшерлемелер негізінде, Сақтанушымен ұсынылған және келісілген ақпаратты ескере отырып есептейді.

16. Сақтандыру тарифінің мөлшері сақтандыру шарттарына, ТҚ техникалық сипаттамаларына, оны пайдалану мерзіміне, жасы мен жүргізу тәжірибесіне және ТҚ басқаруға рұқсат етілген адамдардың санына, тәуекелдердің тізіміне, шығындар тарихына және сақтандыру тәуекелінің туындау ықтималдығына әсер ететін басқа факторларға байланысты болады.

17. Сақтандыру шарты бойынша сақтандыру сыйлықақысы кассаға қолма-қол ақшамен немесе мерзімді түрде сақтандыру жарналары түрінде немесе сақтандырушының банктік шотына банктік аударым түрінде төленеді.

18. Сақтандыру сыйлықақысын төлеу тәртібі мен шарттары сақтандыру шартында айқындалады.

19. Егер сақтандыру жағдайы кезекті сақтандыру сыйлықақысы төленгенге дейін орын алса, онда Сақтандырушы сақтандыру сыйлықақысының мөлшерін анықтаған кезде Сақтанушыдан сақтандыру сыйлықақысын немесе өзіне тиесілі сақтандыру сыйлықақысын есептен шығаруға құқылы. Егер Сақтанушы сақтандыру шартын орындаудан біржақты бас тарту құқығын пайдаланса, осы тармақтың күші қолданылмайды.

20. Бір жылдан астам мерзімге сақтандыру кезінде 12 (он екі) айдан асатын кезеңдегі сақтандыру сыйлықақысы сақтандыру шартының мерзіміне пропорцияда (күнтізбелік күндер саны бойынша) есептеледі.

АО «СК «Сентрас Иншуранс»	ПС-03 Правила добровольного страхования автомобильного транспорта	Издание №4 от 17.08.2020 г.	Стр. 7 из 20
		Взамен Издание №3 от 29.12.2018 г.	

6. Сақтандыру сомасын анықтау тәртібі. Франшиза

21. Сақтандыру сомасының мөлшері ТҚ және, егер бұл сақтандыру шартымен көзделсе, сақтандыру шартын бекіту күніне қосымша құралдың нақты (нарықтық) құнына сәйкес анықталады.

22. Егер сақтандыру шартында айқындалған сақтандыру сомасы сақтандыру шартын жасасу кезіндегі ТҚ-дың сақтандыру (нақты) құнынан асып кетсе, сақтандыру сомасының сақтандыру шартын жасасу кезіндегі сақтандыру (нақты) құнынан асатын бөлігінде жарамсыз болып табылады.

23. Әрбір ТҚ мен қосымша жабдықтың сақтандыру сомалары сақтандыру шартында бөлек көрсетіледі.

24. Сақтандыру шарты бойынша сақтандырудың жалпы сомасы сақтандыруға қабылданған әр объект бойынша жеке сақтандыру сомасынан тұрады.

25. Сақтандыру шартында шартты немесе шартсыз франшиза белгіленуі мүмкін. Франшизаның түрі мен мөлшері тараптардың келісімі бойынша белгіленеді және сақтандыру шартында көрсетіледі.

7. Сақтандыру шартын бекіту тәртібі

26. Сақтандыру шартын жасасу кезінде Сақтанушы сақтандырушыға сақтандыру объектісі туралы нақты және толық ақпарат, сақтандыру жағдайының ықтималдығын және ықтимал шығындардың мөлшерін анықтау үшін қажет барлық белгілі жағдайлар туралы, егер бұл жағдайлар белгісіз болса және сақтандырушыға таныс болмауы керек болса, хабарлауға міндетті.

27. Сақтандырушы сақтандыру шартын жасасу үшін Сақтанушыдан сақтандыру тәуекелін сипаттайтын қосымша құжаттар (мәліметтер) талап етілуі мүмкін.

28. Сақтандыру шартын жасасу үшін негіз болып сақтандыру төлемін есептеу және сақтанушының, сақтандырылған тұлғаның, пайда алушының жеке басын сәйкестендіру үшін қажетті мәліметтер, сондай-ақ сақтандыру шартының құрамдас және ажырамас бөлігі болып табылатын ТҚ-ын тексеру туралы акт бар сақтанушының мәлімдемесі табылады.

29. Сақтанушы сақтандырушыға берілетін ақпараттың дұрыстығы мен растығы үшін жауапты болады.

30. Сақтандыру шарты келесідей жасалады:

30.1. жазбаша нысанда келесі жолдармен:

1) тараптармен сақтандыру шартын құрумен;

2) сақтанушының Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінде немесе сақтандырушы біржақты тәртіппен әзірлеген сақтандыру қағидаларына (қосылу шарты) көзделген сақтандырудың үлгілік талаптарына қосылуы және сақтандырушының сақтанушыға сақтандыру полисін ресімдеуі .

30.2. сақтандырушының интернет-ресурсын пайдалана отырып, сондай-ақ тиісті келісім негізінде Сақтандырушының әріптестері болып табылатын басқа ұйымдардың интернет-ресурстарын пайдалана отырып, сақтанушы мен сақтандырушы арасында электрондық нысанда ақпарат алмасу жолымен электрондық нысанда жүзеге асырылады. Бұл ретте сақтандыру шарты сақтанушыны сақтандырудың үлгілік талаптарына (сақтандырушы әзірлеген) бір жақты тәртіппен қосу және сақтандырушының сақтанушыға нысан бойынша (Сақтандырушы әзірлеген) сақтандыру полисін ресімдеуі арқылы жасалады)

31. 30.1-тармақ бойынша сақтандыру шартының жазбаша нысанын сақтамау. осы бөлімнің маңызсыздығына әкеп соғады.

32. Сақтанушы сақтандырушыға сақтандыру шартын жасасу туралы жалған ақпарат (мәлімет) туралы хабарлаған кезде, сақтандырушы сақтандыру жағдайы бойынша сақтандыру төлемдерін жасаудан бас тартуға немесе қолданыстағы заңнамада белгіленген тәртіппен сақтандыру шартын жарамсыз ету шараларын қабылдауға құқылы.

33. Сақтандырушы Сақтанушыға сақтандыру шартын жасасудан бас тарту себептерін түсіндірместен бас тартуға құқылы.

АО «СК «Сентрас Иншуранс»	ПС-03 Правила добровольного страхования автомобильного транспорта	Издание №4 от 17.08.2020 г.	Стр. 8 из 20
		Взамен Издание №3 от 29.12.2018 г.	

34. Сақтандырушы сақтандыру шартында көрсетілген талаптардың толық болмағаны үшін жауап береді. Сақтандыру шарты бойынша белгілі бір талаптардың толық болмауына байланысты дау туындаған жағдайда, дау Сақтанушының пайдасына шешіледі.

35. Сақтандыру шартын жасасу кезінде Сақтанушы сақтандырушыға өзіне тиесілі мүлікке қатысты басқа адамдардың меншігіне қатысты сот талаптарының, соттың болуы немесе сот шешімдерінің болуы туралы хабарлауға міндетті.

36. Сақтандыру шартын жасау үшін Сақтанушы Сақтандырушыға қарау үшін көлік құралын, сондай-ақ Сақтандырушы сұраған құжаттарды ұсынуға міндетті. Қажет болған жағдайда, сақтандырушы сақтандыру нысанының нақты құнын анықтау үшін сараптаманы өз есебінен тағайындауға құқылы. Егер Сақтанушы ТҚ-ын тексеруге және / немесе сараптауға ұсынбаса, Сақтандырушы сақтандыру шартын жасаудан бас тартуға құқылы.

37. Егер сақтандыру шартының талаптары бойынша Сақтанушы болып табылмайтын Сақтандырылған тұлғаға белгілі бір міндеттемелер жүктелген болса, Сақтанушы сақтандырылған тұлғаның сақтандыру шартын жасасуға жазбаша келісімін алуы керек. Тұлғаның мүлдік сақтандыруына қарсылығы сақтандыру шартын жасасудың мүмкін еместігіне, ал егер ол бұрын жасалған болса - сақтандыру шартын бұзуға алып келеді.

38. Сақтандырылған тұлғаның пайдасына сақтандыру шартын жасасу Сақтанушыны осы сақтандыру шарты бойынша міндеттемелерді орындаудан босатпайды.

39. Сақтандыру шартына өзгерістер мен толықтырулар енгізу екінші Тараптың өтінішті қабылдағанын растауға мүмкіндік беретін кез келген тәсілмен жіберілген Тараптардың бірінің өтініші негізінде, соның ішінде электрондық пошта арқылы қосымша келісім жасасу жолымен жүргізіледі. Егер сақтандыру полисін беру арқылы ресімделсе, онда өзгерістер мен толықтырулар енгізілген кезде сақтандыру полисі мерзімінен бұрын тоқтатылуға және жаңасын ресімдеуге жатады.

40. Сақтандыру шарты жоғалған жағдайда, Сақтандырушы Сақтанушының жазбаша өтініші негізінде оған сақтандыру шартының телнұсқасын береді, содан кейін жоғалған сақтандыру шарты жойылды деп саналады және оған сақтандыру төлемдері жасалмайды. Сақтандыру шартының Сақтанушысы бірнеше рет жоғалтқан жағдайда, Сақтандырушы Сақтанушыдан сақтандыру шартының телнұсқасын толтыру және беру шығындарын өндіріп алуға құқылы, бірақ телнұсқа шығарылған күні белгіленген айлық есептік көрсеткіштің 0,1% аспайды.

8. Сақтандыру шартының әрекет ету мерзімі және орны

41. Сақтандыру шарты 12 (он екі) айға немесе тараптар келіскен басқа мерзімге жасалады.

42. Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі Сақтанушымен келісіледі.

43. Егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, сақтанушы сақтандыру сыйлықақысын төлеген жағдайда (егер бөліп төлеген болса - бірінші сақтандыру сыйлықақысы) сақтандырушының шотына сақтандыру шарты жасалған күн ретінде сақтандыру шартында көрсетілген күннен бастап 00: 00-ден басталады және сақтандыру шартында көрсетілген күннен кейінгі күннің 00 сағат 00 минутында аяқталады.

44. Егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, сақтандыру төлемін жүзеге асырғаннан кейін сақтандыру шарты сақтандыру сомасы мен төленген сақтандыру төлемі айырмасында өзінің қолданылу мерзімі аяқталғанға дейін әрекет етеді.

45. Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі және сақтандыру қамқорлығын тараптар келіседі және олар сақтандыру шартында көрсетіледі.

46. Сақтандыру аймағы - сақтандыру шартында көрсетілген аумақ.

9. Тараптардың құқықтары және міндеттері

47. Сақтандырушы міндетті:

1) Сақтанушыға сақтандыру шартын беруге, ал ол жоғалан жағдайда - телнұсқасын беруге;

2) Сақтандыру жағдайы орын алғанда:

2-1) Сақтанушы ұсынған бүлінген ТҚ-ын тексеруге, зақымдануды суретке түсіруге;

АО «СК «Сентрас Иншуранс»	ПС-03 Правила добровольного страхования автомобильного транспорта	Издание №4 от 17.08.2020 г.	Стр. 9 из 20
		Взамен Издание №3 от 29.12.2018 г.	

2-2) бүлінген ТҚ- на тексеру актісін жасауға;

2-3) сақтандыру шартында белгіленген мөлшерде, тәртіпте және мерзімде сақтандыру төлемін жүзеге асыруға;

3) сақтандыру құпиясын қамтамасыз етуге;

4) құжаттардың толық емес пакеті ұсынылған жағдайда, құжаттарды алған күннен бастап 3 (үш) жұмыс күні ішінде Сақтанушыға (сақтандырылған тұлғаға) немесе Пайда алушы болып табылатын басқа тұлғаға ондағы жоқ құжаттарды көрсететін анықтама беруге;

5) Сақтанушыға (Сақтандырылған тұлғаға) сақтандыру жағдайы туындаған кезде шығынды азайту үшін шеккен шығынды өтеуге.

48. Сақтандырушы құқылы:

1) сақтандыру шартын жасасу кезінде сақтандыру субъектісін, шанақтың (раманың), шассидің нөмірлерінің құжаттарына сәйкестігін тексеруге, қажет болған жағдайда ТҚ-дың нақты құнын анықтау үшін сараптама тағайындауға;

2) сақтандыру шартын жасасу кезінде Сақтанушы берген ақпараттың дұрыстығын, сондай-ақ Сақтанушы сақтандыру шартының талаптарын орындағанын тексеруге;

3) сақтанушыдан сақтандыру тәуекелінің өзгеруі туралы ақпарат ұсынуды талап етуге;

4) сақтанушыдан сақтандыру шартында көзделген міндеттемелерін орындауды талап етуге;

5) сақтандыру жағдайының себептері мен жағдайларын дербес анықтауға және Сақтанушы ұсынған құжаттар мен дәлелдемелермен танысуға;

6) бүлінген / қалпына келтірілген ТҚ-ын тексеруге қатысуға;

7) сақтандыру шартының 82-тармағында көзделген жағдайларда сақтандыру төлемін толығымен немесе ішінара төлеуден бас тартуға құқылы;

8) егер сақтандыру шартын жасасқаннан кейін Сақтанушы Сақтандырушыға сақтандыру шартын жасасу және орындау кезінде маңызды болып табылатын мән-жайлар туралы жалған ақпарат бергені анықталса, сақтандыру шартын жарамсыз деп тануды талап етуге;

9) құзыретті органдардан сақтандыру жағдайының басталуын растайтын құжаттарды, сондай-ақ залалдың себептері мен көлемін анықтау үшін қажетті жағдайларды сұратуға;

10) сақтанушыдан сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталуына жауапты тұлғаға талап ету құқығының берілуін қамтамасыз етуді талап етуге;

11) сақтандыру төлемін тараптардың келісімі бойынша сақтандыру төлемі шегінде заттай нысандағы зиянды өтеуге (ұқсас көлік құралдарын ұсынуға) ауыстыруға;

12) сақтандыру шартының мәні болып табылатын сақтанушының мүдделерін сотта және өзге де мемлекеттік органдарда оның атынан және оның атынан білдіруге;

13) сақтандыру төлемін жүзеге асырғаннан кейін ұрланған ТҚ табылған кезде, егер ТҚ бүлінген болса, қалпына келтіру құнын шегеріп, Сақтанушы алған сақтандыру төлемінің сомасын қайтаруды талап етуге;

14) Сақтанушы немесе Сақтандырылған тұлға сақтандыру шартының талаптарын бұзған жағдайда сақтандыру шартын мерзімінен бұрын бұзуға;

15) сақтандырушы сақтандыру шартында көзделмеген басқа құжаттарды, егер олардың болмауы оқиғаның басталу себептерін, мән-жайларын және келтірілген зиян мөлшерін анықтауға мүмкіндік бермесе, талап етуге құқылы.

16) егер келесі сақтандыру сыйлықақысы төленбесе, сақтандыру шартында жарнаның бөлігін төлеу қарастырылған болса, сақтандырушының шотына келесі сақтандыру сыйлықақысы келгенге дейін сақтандыру қамқорлығын тоқтата тұруға. Келесі сақтандыру сыйлықақысын төлемеген жағдайда, бірінші жағдайды қоспағанда, сақтандыру шартында белгіленген күннен бастап **5 (бес) жұмыс күні** ішінде келесі сыйлықақыны төлемеу Сақтандырушыға тиісті хабарлама жіберу арқылы сақтандыру шартын мерзімінен бұрын бұзуға мүмкіндік береді.

49. Сақтанушы міндетті:

1) сақтандыру сыйлықақысын (бөлігін) Сақтандыру шартында белгіленген мөлшерде және тәртіпте уақтылы төлеуге;

2) сақтандыру шартын жасасқан кезде, Сақтандырушыға Сақтанушыға белгілі болған жағдайлардың туындау ықтималдығын және оның туындауынан болатын шығындардың мөлшерін анықтау үшін маңызы бар жағдайлар туралы хабарлауға;

АО «СК «Сентрас Иншуранс»	ПС-03 Правила добровольного страхования автомобильного транспорта	Издание №4 от 17.08.2020 г.	Стр. 10 из 20
		Взамен Издание №3 от 29.12.2018 г.	

- 3) Сақтандырылған тұлғаны сақтандыру шарттарымен таныстыруға;
- 4) Сақтандырушыға сақтандыру шартының барлық мерзімі ішінде сақтандыру тәуекелінің өзгергені туралы хабарлауға;
- 5) ақтандыру жағдайы басталған кезде осы Ережелердің 10-тарауында көрсетілген талаптарды ұстануға;
- 6) ұрланған ТҚ табылған кезде, Сақтандырушы сақтандыру төлемін жасағаннан кейін, сақтандыру төлемінің алынған сомасын, егер ТҚ бүлінген болса, қалпына келтіру шығындарын шегеріп, Сақтандырушыға қайтаруға;
- 7) сақтандыру жағдайының басталу фактісін дәлелдеуге;
- 8) Сақтандырушының уәкілетті өкіліне зақымданған ТҚ тексеру және қарау кезінде, зақымдану көлемін, сақтандыру жағдайының себептері мен басқа да жағдайларын анықтауда көмек көрсетуге;
- 9) дереу, бірақ 3 жұмыс күнінен кешіктірмей, сақтандырушыға сақтандыру жағдайы салдарынан үшінші тұлғадан келтірілген залал үшін өтемақы алынғандығы туралы жазбаша түрде хабарлауға;
- 10) сақтандыру шартының талаптарын ұстануға (Сақтандырылған тұлғаның сақтандыру шартының талаптарын бұзуы Сақтанушының өзі сақтандыру шартының талаптарын бұзу ретінде қарастырылады);
- 11) Сақтандырушы жасаған ТҚ бүлінген тексеру актісіне қол қоюға;
- 12) Сақтандырушының авариялық комиссарын сақтандыру жағдайы белгілері бар оқиға болған кезде оқиға орнына шақыруға;
- 13) егер сақтандыру шартының «Ерекше жағдайлар» бөлімінде «Әкімшілік полиция шақыру міндетті» деп көрсетілген болса, оқиға болған жерге полиция полициясын шақыруға»;
- 14) ұрлық, сақтандырылған көлік құралын ұрлау белгілері бар оқиға орнына немесе сақтандыру жағдайы нәтижесінде Сақтандырылған тұлғаның / сақтанушының немесе үшінші тұлғалардың өмірі мен денсаулығына зиян келсе, онда әкімшілік полицияны шақыруға;
- 15) сақтандыру шартын жасасқан кезде ТҚ дұрыс жұмыс режимінде екендігін растайтын, техникалық куәландыру туралы куәлікті беруге;
- 16) сақтандырылған ТҚ жоғалудан және бүлінуден қорғау, оны қауіпсіз жұмыс жағдайында ұстау үшін барлық сақтық шараларын қабылдауға;
- 17) Кедендік одақ ТР КО 018/2011 «Дөңгелекті көлік құралдарының қауіпсіздігі туралы» техникалық регламентіне сәйкес шиналардың өзгеруінің маусымдық сипатын қадағалайды, автомобильдерді қыстағы шиналармен жабдықтайды, «01 желтоқсаннан 01 наурызға» дейін және жазғы дөңгелектермен жабдықтау «01 наурыздан 30 қарашаға» дейін;
- 18) өндіруші зауыттың қауіпсіздік талаптарына және техникалық жағдайларына, сондай-ақ Қазақстан Республикасында қолданыстағы жол қозғалысы ережелеріне сәйкес пайдалануға;
- 19) жөндеу-қалпына келтіру жұмыстары аяқталғаннан кейін Сақтандырушы (пайда алушы, сақтандырылған тұлға) ТҚ Сақтандырушыға жөндеу және қалпына келтіру жұмыстары аяқталған күннен кейінгі 2 (екі) жұмыс күні ішінде тексеру үшін қайта жіберуге міндетті;
- 20) сақтандыру мерзімі ішінде ТҚ ұрлауға қарсы дабыл немесе иммобилайзермен жабдықтауға міндетті;
- 21) егер ТҚ 8 (сегіз) сағаттан артық қараусыз қалдыру қажет болса, оны күзетілетін тұраққа немесе қауіпсіз қоршалған жерде қалдыруға міндетті;
- 22) ТҚ түнде қауіпсіз, қоршаулы жерде, күзетілетін тұрақта немесе гаражда қалдыруға міндетті.
50. Сақтанушы міндетті:
  - 1) жоғалған жағдайда сақтандыру шартының телнұсқасын алуға;
  - 2) Сақтандырушы жасаған немесе оның атынан жасалған келтірілген зиянның мөлшері мен сақтандыру төлемінің есебімен танысуға;
  - 3) егер Қазақстан Республикасының аумағында орын алған сақтандыру жағдайының нәтижесінде келтірілген залалдың мөлшері **300 000 теңгеден аспаса** және үшінші тұлғалардың өмірі мен денсаулығына зиян келтірілмесе, бірақ шарттың «Ерекше шарттарында» «Егер Қазақстан Республикасының аумағында орын алса және шығын 300 000 теңгеден аспаса,

АО «СК «Сентрас Иншуранс»	ПС-03 Правила добровольного страхования автомобильного транспорта	Издание №4 от 17.08.2020 г.	Стр. 11 из 20
		Взамен Издание №3 от 29.12.2018 г.	

Әкімшілік полицияның құжаттарынсыз» қосымша тәуекелі болса, онда Сақтандырушыға әкімшілік полицияның құжаттарын ұсынбауға;

4) егер сақтандыру шартының «Ерекше шарттарында» «Әкімшілік полицияны шақырмай» көрсетілсе, Сақтандырушыға әкімшілік полицияның құжаттарын ұсынбауға;

5) сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандыру шартында көзделген тәртіппен және мерзімде сақтандыру төлемін алуға;

6) сақтандыру жағдайы басталғанға дейін Сақтандырылған тұлғаны (Пайда алушыны) басқа тұлғамен алмастыруға немесе көлікті жүргізуге жіберілген тұлғаларды тізімге енгізуге, ол туралы Сақтандырушыны жазбаша хабардар етуге;

7) сақтандыру шартын мерзімінен бұрын бұзуға;

8) сақтандыру құпиялығына;

9) Сақтандырушыдан Сақтанушы (Сақтандырылған тұлға) сақтандыру жағдайынан келтірілген залалды азайту мақсатында шеккен шығындар үшін өтемақы алуға.

51. Осы тарауда қарастырылған тараптардың құқықтары мен міндеттері түбегейлі болмайды. Тараптар осы Ережелердің басқа тармақтарында, сақтандыру шартында және Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген құқықтарға ие және міндеттемелерін орындайды.

10. Сақтандыру жағдайы орын алғанда Сақтанушының іс-әрекеттері

52. Сақтандыру жағдайы орын алғанда Сақтанушы міндетті:

1) ықтимал шығындардың алдын алу немесе азайту үшін барлық орынды және қол жетімді шараларды, соның ішінде бүлінген ТҚ және / немесе қосымша жабдықтарды сақтау және сақтау шараларын (егер сақтандырушы нақты шаралар қабылдау туралы нұсқау берсе) қабылдауға;

2) алкогольдік, уытқұмарлық немесе есірткілік масандықтың болуына медициналық тексеруден (тексеруден) өтуге;

3) сақтандыру жағдайының мән-жайын тексеруге уәкілеттік берілген тиісті құзыретті органдарға дереу хабарлауға, атап айтқанда:

3-1) полицияның әкімшілік органдары - ТҚ зақым келген кезде;

3-2) өртке қарсы қызмет органдарына - өрттен зақым келген кезде;

3-3) тергеу органдары - ТҚ немесе қосымша жабдықтар ұрланған жағдайда;

3-4) мемлекеттік төтенше жағдайлар басқармасы - табиғи апаттар салдарынан ТҚ зақымданған жағдайда, тиісті аумақта табиғи апаттардың басталуын растайтын тиісті құжаттарды алу үшін;

4) уәкілетті мемлекеттік және басқа құзыретті органдармен оқиғаның құжаттамасын ұсынуға;

5) мемлекеттік және басқа құзыретті органдардың оқиғаны, оның ішінде жол-көлік оқиғасы жағдайында құжаттандырылуына көмектесуге:

5-1) егер оларды анықтау мүмкін болса, кінәлінің және куәгерлердің деректерін жазып алуға;

5-2) жол-көлік оқиғасы кезінде әкімшілік полиция жасайтын хаттамада көлік құралына келтірілген барлық залалдардың көрсетілуін бақылауға;

5-3) қатысуға және әкімшілік полицияның авария схемасын дайындауға және көлік құралының жол бойында орналасуына, схемамен келіспеген жағдайда оған қол қою кезінде өз пікірін көрсетуге;

5-4) оқиғаның мән-жайын толық көрсете отырып, әкімшілік полицияға түсініктеме жазуға;

5-5) әкімшілік құқық бұзушылық туралы хаттамаға қол қою кезінде, әкімшілік полиция қызметкерлерінің шешімімен келіспеген жағдайда, хаттамада өз пікірлерін айтуға.

6) апат комиссарын шақыруға;

7) шығын келтіруге жауапты тұлғаға талап ету құқығын қамтамасыз ету үшін барлық қажетті, мүмкін және негізделген шараларды қабылдауға;

8) мүмкіндігінше тезірек, бірақ кез келген жағдайда, 3 (үш) жұмыс күнінен кешіктірмей, сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталғаны туралы жазбаша түрде хабарлауға;

АО «СК «Сентрас Иншуранс»	ПС-03 Правила добровольного страхования автомобильного транспорта	Издание №4 от 17.08.2020 г.	Стр. 12 из 20
		Взамен Издание №3 от 29.12.2018 г.	

9) бүлінген ТҚ және / немесе мүлікті ол сақтандырушының өкілі қарағанға дейін сақтандыру жағдайы басталған кезде пайда болған түрінде сақтауға. Сақтанушы келтірілген зиянның көрінісін егер ол қауіпсіздік тұрғысынан талап етілсе, зиянның мөлшері азайтылған немесе сақтандырушының келісімі болған жағдайда ғана өзгертуге құқылы;

10) сақтандырушыға сақтандыру төлемін жүзеге асыру үшін қажетті барлық құжаттар мен мәліметтерді ұсынуға міндетті;

11) Сақтандырушыға сақтандырылған оқиға (жағдай) орнын және бүлінген ТҚ және / немесе қосымша жабдықты тексеруге немесе зерттеуге, шығынның себептері мен көлемін зерттеуге, шығындарды азайтуға және сақтандырылған ТҚ және / немесе қосымша жабдықты үнемдеуге арналған шараларға қатысуға мүмкіндік беруге.

53. Сақтанушы сақтандырушының мүдделеріне қарсы іс-қимыл жасамауға, сондай-ақ ешқандай міндеттемелер қабылдамауға міндетті; ұсыныстарды қабылдамауға; Сақтандырушының жазбаша келісімінсіз төлемдер жасамауға және осы сақтандыру жағдайына байланысты төлемдер жасауға уәде бермеуге міндетті.

54. Шығын келтірілген кезде Сақтандырушы немесе оның өкілі зақымдалған ТҚ және/немесе оның қосымша жабдығын Сақтанушының (Пайда алушының) қатысуымен тексеруге, тексеру актісін рәсімдеуге міндетті. Тексеру құзырлы органдардың өкілдерінің қатысуымен өтуі мүмкін (ішкі істер, өрт қызметі т.б.). шығын келтірген тұлға анықталған жағдайда, зақымдалған ТҚ және/немесе оның қосымша жабдықты тексеру кезінде шығын келтірген тұлғаның қатысуын қамтамасыз ету қажет. Аталған тұлға және/немесе оның өкілі қатыспаған жағдайда, тексеру олардың қатысуынсыз өтеді.

55. Апат комиссары алкогольдік масаңдық, сондай-ақ есірткі, психоактивті заттарды немесе дәрі-дәрмектерді пайдалану фактісін анықтау үшін медициналық тексеруден өтуді талап етуге құқылы.

56. Апат комиссары Сақтанушының шығын туралы хабарламасын күтпестен зақымдалған ТҚ және/немесе қосымша жабдықты тексеруге құқылы. Сақтанушы оған кедергі жасауға құқықсыз.

57. Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталғаны туралы хабарлау және ықтимал шығындардың алдын алу немесе азайту үшін, оның ішінде бүлінген ТҚ-ын сақтау және сақтау шараларын қоса алғанда, ақылға қонымды және қол жетімді шараларды қабылдау, Сақтанушыға немесе ТҚ-ын басқаруға уәкілетті тұлғаға жүктеледі.

58. Пайда алушы Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталғаны туралы барлық жағдайларда, Сақтандырылған тұлға немесе Сақтанушы оны жасаған-жасамағанына қарамастан, хабарлауға құқылы.

59. Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталғаны туралы белгіленген мерзімде хабарламау оған сақтандыру төлемінен бас тартуға құқық береді.

60. Сақтандыру жағдайының басталуын дәлелдеу, сондай-ақ оның салдарынан болған шығынның мөлшерін растау Сақтанушыға (Сақтандырылған тұлғаға / Пайда алушыға) жүктеледі.

61. Ереженің осы тарауында көрсетілген Сақтанушының міндеттемелерінің тізімі толық емес, сақтандыру шартында жеке құқықтар мен міндеттемелер көзделуі мүмкін.

62. Сақтандырушыға осы Ережелердің 11-тарауында көрсетілген құжаттарды тапсыру және сақтандыру жағдайының басталуының мән-жайын кедергісіз тергеуге және келтірілген зиянның мөлшерін анықтауға жағдай жасау Сақтанушыға жүктеледі.

11. Сақтандыру жағдайы орын алуын және келтірілген шығын мөлшерін растайтын құжаттардың тізімі

63. Сақтандыру жағдайы бойынша сақтандыру төлемін алу үшін Сақтанушы (Сақтандырылған тұлға, Пайда алушы) Сақтандырушыға сақтандыру шартында белгіленген тәртіппен және мерзімде хабарласуға және сақтандыру жағдайының басталуын, сондай-ақ шығынның себептері мен мөлшерін растайтын келесі құжаттарды ұсынуға міндетті:

1) Сақтандыру жағдайы туралы өтініш;

АО «СК «Сентрас Иншуранс»	ПС-03 Правила добровольного страхования автомобильного транспорта	Издание №4 от 17.08.2020 г.	Стр. 13 из 20
		Взамен Издание №3 от 29.12.2018 г.	

- 2) сақтандыру шарты (көшірме / түпнұсқа (көшірме));
- 3) сақтандыру төлемін алуға өтініш;
- 4) істі жүргізу және / немесе сақтандыру төлемдерін алу құқығына сенімхат (нотариалды куәландырылған көшірме);
- 5) Пайда алушының немесе оның өкілінің жеке куәлігі (көшірмесі);
- 6) ТҚ тіркеу туралы куәлік (көшірме);
- 7) сақтандыру жағдайы туындаған кезде ТҚ жүргізетін адамның жүргізуші куәлігі (көшірмесі);
- 8) жалдау / лизинг шарты (егер ТҚ жалға / лизингке берілсе) (көшірме));
- 9) сақтандыру жағдайының болуын дәлелдеу:
  - 9-1) ЖКО кезінде:
    - а) әкімшілік соттың шешімі (заңды күшіне енген және соттың мөрімен куәландырылған көшірме);
    - б) полицияның әкімшілік материалы (полиция мөрімен расталған көшірме);
    - в) сақтандыру жағдайы басталған ТҚ басқарған адамның медициналық куәландыруының қорытындысы (апат комиссары алкогольдік масандық, сондай-ақ есірткі, психоактивті заттарды немесе дәрі-дәрмектерді пайдалану фактін анықтау үшін медициналық тексеруден өтуді талап етуге құқылы).
  - 9-2) үшінші тұлғалардың заңсыз әрекеттері, оңай алынатын бөлшектерді ұрлау кезінде:
    - қылмыстық іс бойынша:
      - а) оқиға болған жерді қарау туралы хаттама (полиция мөрімен куәландырылған көшірме);
      - б) қылмыстық істі тоқтата тұру туралы шешім (немесе қылмыстық істі тоқтату туралы шешім немесе сот үкімі) (полиция мөрімен куәландырылған көшірме);
    - әкімшілік құқық бұзушылық туралы:
      - а) әкімшілік құқық бұзушылық туралы бұйрық (полиция мөрімен расталған көшірме);
      - б) әкімшілік соттың шешімі (заңды күшіне енген және соттың мөрімен куәландырылған көшірме).
  - 9-3) ұрлық немесе айдап қашу кезінде:
    - а) қылмыстық істі тоқтата тұру туралы шешім (немесе қылмыстық істі тоқтату туралы шешім немесе сот үкімі) (соттың мөрімен куәландырылған көшірме);
    - б) ұрланған (айдап қашқан) ТҚ түпнұсқа кілттерінің жиынтығы, басқару тақталары, кілттер, карточкалар, ұрлыққа қарсы барлық электрондық және электронды-механикалық жүйелердің белсенді және пассивті активтері, ұрланғанға қарсы механикалық құрылғылардың барлық кілттері;
    - в) ТҚ иеленуге, пайдалануға және билік етуге берілген барлық сенімхаттардың түпнұсқалары;
    - г) Сақтанушының сақтандырушының пайдасына көлік құралынан бас тарту туралы жазбаша өтініші («абандон»);
  - 9-4) табиғи апаттар кезінде:
    - а) сақтандыру оқиғалары ретінде қарастырылатын оқиғаларды зерттейтін, жіктейтін және тіркеетін немесе сақтандыру жағдайының басталуын растайтын мемлекеттік комиссиялар мен құзыретті органдар (Төтенше жағдайлар министрлігі, гидрометеорологиялық қызметтердің аумақтық бөлімшелері, өрт қауіпсіздігі қызметі және т.б.) жасаған актілер, қорытындылар, шешімдер;
  - 9-5) басқа да күтпеген оқиғалар, көзілдірік пен оптика шағу кезінде:
    - а) Сақтандырушының уәкілетті өкілі жазатайым оқиға болған жерді тексеру актісі;
    - б) оқиға болған жер мен бүлінген көліктің суреттері.
- 10) келтірілген залалдың мөлшерін және қосымша шығындарды дәлелдеу үшін:
  - 10-1) жөндеу ұйымдарының жұмыс құнын растайтын құжаттары;
  - 10-2) қосалқы бөлшектер мен материалдардың құнын растайтын сауда ұйымдарының құжаттары;
  - 10-3) таңдауы сақтандырушымен келісілген тәуелсіз бағалаушыны бағалау туралы есеп (Егер төлем амортизациялық тозуды ескере отырып не болмаса толық жойылғанда);

АО «СК «Сентрас Иншуранс»	ПС-03 Правила добровольного страхования автомобильного транспорта	Издание №4 от 17.08.2020 г.	Стр. 14 из 20
		Взамен Издание №3 от 29.12.2018 г.	

10-4) жүк көлігінің қызметтеріне ақы төлеуге арналған құжаттар (егер Сақтанушы / сақтандырылған тұлғаэвакуатор пайдаланған болса).

64. Ішінара зақымданған жағдайда сақтандыру төлемі қолма-қол ақшамен жүзеге асырылады (заңды тұлғалармен айлық есептік көрсеткіштің 1000 еселенген мөлшерінен аспайтын мөлшерде, жеке тұлғалар шетел валютасына тең немесе одан асатын мөлшерде немесе 5 000 000-нан асатын мөлшерде немесе жеке тұлғалармен) (Бес миллион) теңге немесе Сақтанушының / Пайда алушының өтінішіне сәйкес Сақтанушының / Пайда алушының банктік шотына аудару арқылы. Сақтанушының / Пайда алушының өтініші болған кезде сақтандыру төлемі жөндеу және қалпына келтіру, сауда ұйымдары мен қызмет көрсету станциялары есебіне жүргізілуі мүмкін.

65. ТҚ толық жойылған жағдайда, сақтандыру төлемі қолма-қол ақшамен жүзеге асырылады (заңды тұлғалармен айлық есептік көрсеткіштің 1000 еселенген мөлшерінен аспайтын мөлшерде, жеке тұлғалар шетел валютасының баламасына тең немесе одан көп немесе шетел валютасындағы баламасы немесе 7 000 000 (жеті миллион) теңге)-ден жоғары мөлшерде немесе Сақтанушының/Пайда алушының банктік шотына аудару арқылы. Сақтандырушы сақтандыру төлемін сақтандыру төлемі шегінде заттай нысанда келтірілген зиянның орнын толтыруға (ұқсас көлік құралымен) ауыстыруға құқылы. Сол марканың, модельдің және шығарылған жылдың көлік құралы ұқсас деп саналады.

66. Сақтандыру төлемі жүзеге асырылады:

- 1) тәуелсіз сарапшының жазбаша қорытындысы, сақтандырушы дербес жүргізген бағалау негізінде
- 2) таңдауы сақтандырушымен келісілген тәуелсіз бағалаушының бағалау туралы есебінің негізінде.
- 3) сауда, жөндеу-қалпына келтіру ұйымдары және техникалық қызмет көрсету станциялары ұсынған құжаттарға (шоттарға, сметаларға, орындалған жұмыстар актілеріне) сәйкес.

67. Егер ұрланған ТҚ Сақтанушыға / Сақтандырылған тұлғаға қайтарылса, Сақтанушы / Сақтандырылған тұлға Сақтандырушыға сақтандыру төлемінің сомасын, егер көлік құралы бүлінген болса, оны қалпына келтіру шығындарын шегеріп қайтаруға міндетті. Сақтандырушыға тиесілі соманы қайтарудың кешіктірілген әр күні үшін Сақтанушы / Сақтандырылған тұлға Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес айыппұл төлейді.

68. Пайда алушы алынған сақтандыру төлемінің мөлшерін немесе бөлігін (ТҚ қалпына келтіруге кететін шығындарды шегергенде) қайтарғаннан кейін, Сақтандырушы Сақтанушыға / Сақтандырылған тұлғаға ТҚ-ға билік ету құқығын қайтаруға міндетті.

69. Сақтанушы сақтандыру төлемін алу құқығынан айырылады, егер залал оны келтірген жауапты тұлғамен толығымен өтелсе. Егер залал ішінара өтелген болса және сақтандыру сомасынан аз болса, Сақтандырушы Сақтанушы зиян үшін жауапты адамнан алған соманы ескере отырып төлейді.

70. Сақтандыру төлемі сақтандыру шартында белгіленген сақтандыру сомасы мөлшерінде, егер ол сақтандыру шартында белгіленген болса, франшизаны шегерумен жүзеге асырылады.

71. ТҚ сақтандыру жағдайының салдарынан толық жойылған болып келесіде мойындалады:

- 1) ТҚ толықтай бұзылған және қалпына келтірілмейді - нақты жойылуы;
- 2) ТҚ қалпына келтіруге жұмсалған шығындар (оның жөндеу орнына дейін жеткізу құны) сақтандыру шартында көрсетілген нақты құнның 70% -нан асады - толық конструктивті жойылуы.

72. Сақтандыру жағдайы салдарынан сақтандырылған ТҚ келтірілген шығын мөлшері осы Ереженің 70-тарм. 2)-т.т. белгіленген мөлшерге жетпеген кезде, ТҚ-ға келтірілген шығын ішінара шығын болып танылады.

73. Егер зақымданған ТҚ жөндеу кезінде сақтандыру жағдайының салдарынан туындаған жасырын ақаулар табылса, Сақтанушы (сақтандырылған тұлға, пайда алушы) ақаулар жойылғанға дейін жөндеу жұмыстарын тоқтата тұруға, Сақтандырушыны жасырын ақаулар табылғандығы туралы хабардар етуге, Сақтандырушының өкілі ТҚ тексеру үшін орны, күні мен уақыты туралы келісуге, сақтандырушыға қосымша сақтандыру төлемін жүзеге асыру туралы жазбаша өтініш жіберуге міндетті.

АО «СК «Сентрас Иншуранс»	ПС-03 Правила добровольного страхования автомобильного транспорта	Издание №4 от 17.08.2020 г.	Стр. 15 из 20
		Взамен Издание №3 от 29.12.2018 г.	

74. Осы сақтандыру жағдайынан туындамаған жұмыстың жеделділігі, көлік құралының (мүліктің) және басқа жағдайлардың өзгеруінен туындаған қосымша шығындар нақты залал сомасына кірмейді және сақтандырумен жабылмайды.

75. Сақтанушы зақымдалған ТҚ қалпына келтіру үшін жөндеудің құнын есептеу үшін өз қаражаты есебінен сараптама жүргізуге құқылы.

12. Сақтандыру төлемдерін жүзеге асыру тәртібі және шарттары.

Сақтандыру төлемін төлеу немесе сақтандыру төлемінен бас тарту туралы шешім қабылдау мерзімі

76. Егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, сақтандыру төлемін жүзеге асыру туралы шешім қабылдау немесе сақтандыру төлемін жүзеге асырудан дәлелді бас тарту, егер Сақтандырушы осы Ережелердің 11-тарауымен реттелетін сақтандыру жағдайының басталуын растайтын соңғы құжатты тапсырған күннен бастап 15 (он бес) жұмыс күні ішінде. Сақтандырушы Сақтанушыға сақтандыру төлемін қабылдамау туралы шешімді жазбаша түрде бас тарту себептерін көрсетумен бір уақытта жазбаша түрде жеткізеді.

77. Егер Сақтанушы немесе Пайда алушы болып табылатын басқа тұлға осы Ережелердің 11-тарауында көзделген барлық құжаттарды ұсынбаса, Сақтандырушы сақтандыру жағдайы немесе құжаттары туралы өтініш келіп түскен күннен бастап 3 (үш) жұмыс күні ішінде бұл туралы жазбаша түрде хабардар етуі керек.

78. Сақтандыру төлемі, егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, сақтандыру төлемі туралы шешім қабылданғаннан кейін 5 (бес) банктік күннен кешіктірілмей Қазақстан Республикасының ұлттық валютасымен төленеді.

79. Егер құқық қорғау органдары Сақтанушыға (Сақтандырылған тұлғаға, Пайда алушыға) немесе оның отбасы мүшелеріне қарсы қылмыстық іс қозғаса және жоғалтуға әкеп соқтырған мән-жайлар бойынша тергеу жүргізілсе немесе құзырлы органдарда сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тартуға негіз бар екендігі туралы материалдар болса, Сақтандырушы қабылдау мерзімін тергеу немесе сот аяқталғанға дейін сақтандыру төлемдері туралы шешімді кейінге қалдыруға құқылы, ол туралы Сақтанушыны (Сақтандырылған тұлғаны, Пайда алушыны) жазбаша түрде кешіктіру себептерін көрсете отырып, ескертеді.

80. Сақтанушыға сақтандыру төлемін уақтылы төлемегені үшін Сақтандырушы Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің 353-бабында көзделген мөлшерде айыппұл төлейді.

81. Егер сақтандыру шартында сақтандыру шарты жасалған кездегі сақтандыру сомасы сақтандырылған мүліктің нақты құнынан төмен көрсетілсе, сақтандыру төлемінің мөлшері сақтандыру сомасының мүліктің нақты құнына қатынасына пропорционалды түрде анықталады, бірақ франшизадан шегерілген сақтандыру сомасы шегінде. Егер сақтандыру шартында айқындалған сақтандыру сомасы сақтандыру шартын жасасу кезіндегі көлік құралының сақтандыру (нақты) құнынан асып кетсе, сақтандыру сомасының сақтандыру шартын жасасу кезіндегі сақтандыру (нақты) құнынан асатын бөлігінде жарамсыз болып табылады.

82. Сақтандырушы Сақтанушыға сақтандыру төлемдерін жүзеге асырудан толық немесе ішінара бас тартуға келесіде құқылы:

- 1) Сақтанушы Сақтандырушыға сақтандыру объектісі, сақтандыру жағдайы және оның салдары туралы жалған ақпарат бергенде;
- 2) Сақтанушының әрекеті заңнамада белгіленген тәртіппен сақтандыру жағдайына тікелей себепті байланысты болатын қасақана жасалған қылмыс деп танылғанда;
- 3) Сақтанушы сақтандыру жағдайынан келтірілген залалды азайту шараларын әдейі қолданбағанда;
- 4) Сақтанушы Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталу жағдайларын зерттеуге және оған келтірілген зиян мөлшерін анықтауға кедергі келтіргенде;
- 5) Сақтанушы / Сақтандырылған тұлға сақтандыру жағдайының басталғаны туралы 3 (үш) жұмыс күні ішінде дәлелді себептерсіз хабардар етпеуде, хабардар етпеу себебі кейін құжатпен расталуы тиіс;

АО «СК «Сентрас Иншуранс»	ПС-03 Правила добровольного страхования автомобильного транспорта	Издание №4 от 17.08.2020 г.	Стр. 16 из 20
		Взамен Издание №3 от 29.12.2018 г.	

6) Сақтанушы Сақтандырушыға сақтандыру тәуекелінің өзгергені туралы хабарламаған немесе сақтандыру жағдайы туындау қаупін арттыратын Сақтандырушы анықтаған фактілерді жою бойынша шаралар қабылдамағанда;

7) Сақтанушы келтірілген залал үшін жауапты тұлғадан тиісті өтемақы алғанда;

8) сақтандыру жағдайы басталған кезде, Сақтанушы сақтандыру сыйлықақысын (сақтандыру жарнасын) уақтылы төлемегенде;

9) Сақтанушы осы Ережелердің 52 және 63-тармақтарында көзделген міндеттемелерді орындамағанда;

10) осы Сақтандыру ережелерінде және сақтандыру шартында көзделген өзге де жағдайларда.

83. Көлік құралы ұрланған немесе толық жойылған жағдайда сақтандыру төлемін жүзеге асырғаннан кейін көлік құралын басқару құқығы сақтандырушыға өтеді, ол туралы тараптар сақтандыру шартына қосымша келісім жасайды. Егер Сақтанушы көлік құралын басқару құқығын беруден бас тартса, Сақтандырушы Сақтанушыға сақтандыру төлемдерін жасаудан бас тартуға құқылы.

84. Егер Сақтанушы зиян үшін жауапты тұлғаға қарсы талап ету құқығынан бас тартса немесе Сақтанушының кінәсінен бұл құқықты пайдалану мүмкін болмаса, Сақтандырушы сақтандыру төлемінен толық немесе ішінара босатылады.

85. Сақтандыру жағдайы нәтижесінде келтірілген зиянды Сақтанушыға басқа адамдар өтеген жағдайда, Сақтандырушы сақтандыру төлемінің сомасы мен Сақтанушы басқа адамдардан алған өтемақы (өтемақы) арасындағы айырманы ғана өтейді. Бұл жағдайда Сақтандырушы басқа адамдар өтеген залалдың бір бөлігінде артық төленген соманы қайтаруды талап етуге құқылы.

13. Сақтандыру шарты әрекет ету мерзімінде сақтандыру тәуекелінің ұлғаюы салдары

86. Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі ішінде Сақтанушы (Сақтандырылған тұлға) сақтандырушыға сақтандыру шартын жасасу кезінде сақтандырушыға хабарланған жағдайларда белгілі болған елеулі өзгерістер туралы жазбаша түрде дереу хабарлауға міндетті, егер бұл өзгерістер сақтандыру тәуекелінің артуына айтарлықтай әсер етуі мүмкін болса.

87. Маңызды өзгерістер болып келесілер танылады:

- 1) ТҚ Сақтандыру шартында көрсетілмеген басқа тұлғаға жалға/пайдалануға/иелікке беру;
- 2) ТҚ басқаға ауыстыру;
- 3) шанақты немесе қозғалтышты ауыстыру, қосымша қондырғылар орнату;
- 4) Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің әкімшілік полициясында көлік құралын тіркеуден шығару, қайта тіркеу;
- 5) техникалық паспорттың, техникалық талонның, көлік құралын тіркеу туралы куәліктің, көлік құралының кілттерінің жоғалуы немесе бүлінуі;
- 6) Сақтанушының - заңды тұлғаның таратылуы;
- 7) көлік құралы техникалық байқаудан уақтылы өтпеуі;
- 8) көлік құралын пайдалану мен сақтаудың сипаты мен мақсатының едәуір өзгеруі;
- 9) сақтандыру шартында және Сақтанушының Өтініш-сауалнамасындағы сақтандыру тәуекелінің өзгеруіне әкеп соғуы мүмкін басқа жағдайлар.

88. Сақтандыру шарты жасалғаннан кейін және тәуекел дәрежесін арттырғаннан кейін пайда болған өзгерістер сақтандырушыға сақтандыру жағдайларын өзгертуді немесе тәуекелдің жоғарылауына сәйкес қосымша сақтандыру сыйлықақысын төлеуді талап етуге құқық береді.

89. Егер Сақтанушы немесе Сақтандырылған тұлға сақтандыру шартының талаптарын өзгертуге немесе қосымша сақтандыру сыйлықақысын төлеуге қарсы болса, Сақтандырушы Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес сақтандыру шартын бұзуды талап етуге құқылы. Бұл жағдайда Сақтандырушы осы Ережелердің 96-тармағына сәйкес сақтандыру сыйлықақысының бір бөлігін алуға құқылы.

90. Егер Сақтанушы осы Ережелердің 86-тармағында көзделген міндеттемелерді орындамаса, Сақтандырушы сақтандыру шартын бұзуды және сақтандыру шартын бұзу салдарынан келтірілген зиянның орнын толтыруды талап етуге құқылы. Егер Сақтанушының осы

АО «СК «Сентрас Иншуранс»	ПС-03 Правила добровольного страхования автомобильного транспорта	Издание №4 от 17.08.2020 г.	Стр. 17 из 20
		Взамен Издание №3 от 29.12.2018 г.	

Ережелердің 87-тармағында көрсетілген міндеттемелерді орындамағаны Сақтандырушыға Сақтандыру жағдайы басталғаннан кейін белгілі болса, Сақтандырушы сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тартуға құқылы, ал егер төлем жасалған болса, оның толық қайтарылуын талап етуге құқылы.

91. Егер сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына себеп болатын жағдайлар жойылған болса, Сақтандырушы сақтандыру шартын бұзуды талап етуге құқықсыз.

14. Сақтандыру шартын бұзу ережелері

92. Сақтандыру шарты келесі жағдайларда бұзылған болып саналады:

- 1) сақтандыру шартының қолданылу мерзімі аяқталғанда;
- 2) Сақтандыру шартын мерзімінен бұрын бұзуда;
- 3) Сақтандырушының Сақтандыру шарты бойынша сақтандыру сомасы мөлшерінде сақтандыру төлемін жүзеге асырып, өз міндеттерін орындауында.

93. Сақтандыру шарты міндеттерді тоқтатудың жалпы негіздерінен басқа, келесі жағдайларда мерзімінен бұрын бұзылады:

- 1) сақтандыру объектісі жойылған кезде;
- 2) Сақтанушы болып табылмайтын Сақтандырылған тұлға қайтыс болғанда, егер кезінде ол алмастырылмаса;
- 3) Сақтанушы мүліктік сақтандыру нысанын сатқанда, егер Сақтандырушы Сақтанушыны алмастыруға қарсылық білдерсе;
- 4) сақтандыру жағдайының болу мүмкіндігі жойылғанда және сақтандыру жағдайынан басқа жағдайларға байланысты сақтандыру тәуекелінің болуы тоқтатылғанда;
- 5) Қазақстан Республикасының «Сақтандыру қызметі туралы» Заңында көзделген жағдайларды қоспағанда, сақтандырушыны мәжбүрлеп тарату туралы сот шешімі заңды күшіне енгенде;
- 6) сақтандыру полисіне енгізілген шарттары мен мәліметтеріне өзгерістерді енгізу жағдайларында;
- 7) Қазақстан Республикасының «Сақтандыру қызметі туралы» Заңында көзделген жағдайларда.

94. Мұндай жағдайларда, сақтандыру шарты бұзу үшін негіз болған жағдай туындаған сәттен бастап, сақтандыру шарты бұзылған болып саналады, бұл туралы мүдделі тұлға бұл туралы басқаға дереу хабарлайды.

95. Тараптар сақтандыру шартын мерзімінен бұрын бұзуға құқылы. Сақтандыру шартын мерзімінен бұрын бұзу туралы тараптар бір-біріне Сақтандыру шартын бұзудың күтілетін күніне дейін **10 (он) жұмыс күнінен** бұрын хабарлауға міндетті. Сақтандыру шартын бұзу туралы келісім жазбаша түрде рәсімделеді.

96. Осы Ережелердің 93-тармағында көзделген жағдайларға байланысты 12 ай мерзімге жасалған сақтандыру шарты мерзімінен бұрын бұзылған жағдайда, Сақтандырушы сақтандыру шарты бойынша сақтандыру сыйлықақысының 10% -ын әкімшілік шығыстарға, сондай-ақ сақтандыру келісімшартының мерзімі өткен кезеңге сәйкес про-рата әдісімен есептелген сақтандыру сыйлықақысының бір бөлігін ұстауға құқылы.

97. Сақтандырушы таратылған кезде сақтандыру сыйлықақыларын (жарналарын) қайтару Қазақстан Республикасының сақтандыру және сақтандыру қызметі туралы заңнамасында белгіленген кредиторлардың талаптарын қанағаттандыру тәртібіне сәйкес жүзеге асырылады.

98. Сақтанушы кез келген уақытта сақтандыру шартын бұзуға құқылы. Егер сақтанушы Сақтандыру шартынан бас тартса, егер ол Ережелердің 93-тармағында көрсетілген жағдайларға байланысты болмаса, Сақтандырушыға төленген сақтандыру сыйақысы, егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, қайтарылмайды.

99. Сақтандыру шартын мерзімінен бұрын бұзу сақтандыру төлемін жүзеге асырғаннан кейін жасалған жағдайда, сақтандыру сыйлықақысы қайтарылмайды.

АО «СК «Сентрас Иншуранс»	ПС-03 Правила добровольного страхования автомобильного транспорта	Издание №4 от 17.08.2020 г.	Стр. 18 из 20
		Взамен Издание №3 от 29.12.2018 г.	

100.Сақтандыру шартын мерзімінен бұрын бұзу Сақтандырушының оның талаптарын орындамауына байланысты болса, соңғысы Сақтанушыға өзі төлеген сақтандыру сыйақысын толығымен қайтаруға міндетті.

101. Егер Сақтанушы сақтандыру жарнасын немесе бірінші / келесі сақтандыру сыйлықақысын толық төлеу бойынша өз міндеттемелерін орындамаса, сақтандыру жарнасын немесе бірінші / келесі сақтандыру сыйлықақысын толық төлеу жүзеге асырылмаса, Сақтандырушы Сақтанушының сақтандыру жарнасын немесе сақтандыру сыйлықақысын төлеу бойынша міндеттемелерін орындамаған күннен кейінгі 5(бес) жұмыс күнінің ішінде сақтандыру шартын орындаудан бас тарта алады. Бұл ретте, Сақтандырушы сақтанушыға сақтандыру шартын бұзудың себептері, сақтандыру шартының бұзылу мерзімі көрсетілген хабарлама жіберу арқылы сақтандыру шартын бұзу туралы жазбаша түрде хабарлайды.

15. ҚОС (КӨП МӘРТЕЛІК) САҚТАНДЫРУ

102.Қос (көп мәртелік) сақтандыру - әрқайсысымен тәуелсіз келісім бойынша бір объектіні бірнеше Сақтандырушымен сақтандыру.

103.Қосарланған сақтандыру жағдайында әрбір сақтандырушы Сақтанушы алдында онымен жасалған сақтандыру шарты аясында жауап береді, алайда Сақтанушының барлық сақтандырушылардан алған сақтандыру төлемдерінің жалпы сомасы нақты залалдан аспауы керек.

104.Бұл жағдайда Сақтанушы кез келген сақтандырушыдан онымен жасалған сақтандыру шартында қарастырылған сақтандыру сомасы көлемінде сақтандыру төлемін алуға құқылы. Егер алынған сақтандыру төлемі нақты залалды өтемеген жағдайда, Сақтанушы басқа сақтандырушыдан жетіспейтін соманы алуға құқылы.

105.Сақтанушы келтірілген залалды басқа сақтандырушылар өтегендіктен сақтандыру төлемінен толық немесе ішінара босатылған сақтандырушы шығындарды шегеріп, сақтанушыға сақтандыру сыйақыларының тиісті бөлігін қайтаруға міндетті.

16. Суброгация

106.Сақтанушының (Сақтандырылған тұлғаның) сақтандыру нәтижесінде келтірілген залал үшін жауапты тұлғаға қатысты талап ету құқығы сақтандыру төлемін жасаған Сақтандырушыға, ол төленген сақтандыру төлемінің сомасы шегінде өтеді.

107.Сақтанушы (Сақтандырылған тұлға) сақтандыру төлемін алғаннан кейін, Сақтандырушыға барлық құжаттар мен дәлелдемелерді беруге және оған Сақтандырушыға берілген талап ету құқығын жүзеге асыру үшін қажетті барлық мәліметтерді хабарлауға міндетті.

108.Егер Сақтанушы (Сақтандырылған тұлға) Сақтандырушыға келтірген залал үшін жауапты тұлғаға талап ету құқығынан бас тартса немесе Сақтанушының (Сақтандырылған тұлғаның) кінәсінен бұл құқықты пайдалану мүмкін болмаса, Сақтандырушы сақтандыру төлемін толық немесе тиісті бөлігінде төлеуден босатылады және артық төленген соманы қайтаруды талап етуге құқылы.

17. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫНЫҢ ЖАРАМСЫЗДЫҒЫ ЖӘНЕ ОНЫ ЖАРАМСЫЗ ДЕП ТАНУДЫҢ САЛДАРЫ

109.Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексінде көзделген мәмілелердің жарамсыздығының жалпы негіздерінен басқа, сақтандыру шарты келесіде жарамсыз болып мойындалады:

- 1) сақтандыру шартын жасасу кезінде сақтандыру объектісі болмағанда;
- 2) сақтандыру нысаны заңсыз мүліктік мүдделер болғанда;
- 3) сақтандыру жағдайы ретінде, оның пайда болу ықтималдығы мен ықтималдық белгілері жоқ, алайда сақтандыру шарты аясында сөзсіз және объективті түрде орын алуы керек, тараптар немесе, кем дегенде, Сақтанушы ол туралы сөзсіз білетін, оқиғаның көзделуі;
- 4) сақтанушы сақтандыру шартын жасасқан кезде, сақтандыру жағдайы басталғаннан кейін сақтандыру шартын жасауды қоса, артық пайда алу мақсатын көздегенде;

АО «СК «Сентрас Иншуранс»	ПС-03 Правила добровольного страхования автомобильного транспорта	Издание №4 от 17.08.2020 г.	Стр. 19 из 20
		Взамен Издание №3 от 29.12.2018 г.	

5) келісімін алу міндетті болған жағдайларда, Сақтандырылған тұлғалардың келісімінің болмауында.

110.Сақтандыру шарты жарамсыз деп танылған жағдайда, Сақтандырушы Сақтанушыға сақтандыру сыйлықақысын немесе одан алынған сақтандыру жарналарын қайтаруға міндетті, ал Сақтанушы (пайда алушы) сақтандырушыға сақтандыру төлемін қайтаруға міндетті.

111.Егер сақтандыру шарты Сақтандырушының сақтандыру шартын жасасу туралы білмеген және білмеуі тиіс болған Сақтанушының заңсыз әрекеттері салдарынан пайда болған негіздер бойынша жарамсыз деп танылса, онда Сақтандырушы Сақтанушыға сақтандыру сыйлықақысын немесе сақтандыру жарналарын сақтандыру шартының өтпеген мерзіміне сәйкес, тек орын алған шығындарды шегерумен қайтарады, ал сақтандыру төлемі жасалған жағдайда - төленген соманы қайтаруды талап етуге құқылы.

112.Егер сақтандыру шарты жарамсыз деп танылса, Сақтандырушыға Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексінің 839-бабында қарастырылған сақтандыру төлемін жасаудан бас тартуға негіз болған жағдайда дәл осындай зардаптар туындайды.

113.Егер сақтандыру шарты қылмыстық мақсатқа жетуге бағытталған болса, онда Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің 157-бабының 4-6-тармақтарында көзделген салдарлар орын алады.

18. ЕҢСЕРІЛЕЙТІН КҮШ ЖАЙТТАРЫ

114.Егер тараптар форс-мажорлық жағдайларға (форс-мажорға) байланысты, яғни тараптың сақтандыру шарты бойынша міндеттемелерін орындауы мүмкін болмайтын төтенше және болдырмайтын жағдайларға байланысты өз міндеттемелерін тиісті түрде орындау мүмкін еместігін дәлелдейтін болса, тараптар жауапкершіліктен босатылады.

115.Сақтандыру шарты бойынша міндеттемелерді тараптардың біреуі толық немесе ішінара орындауы мүмкін болмаған жағдайда, оларды орындау мерзімі осындай жағдайлар болған уақытқа пропорциялы уақытқа шегеріледі.

116.Егер форс-мажор жағдайлары үш айдан астам уақытқа созылатын болса, онда тараптардың әрқайсысы сақтандыру шарты бойынша міндеттемелерді одан әрі орындаудан бас тартуға құқылы. Бұл жағдайда тараптардың ешқайсысы екінші тараптан сақтандыру шартының бұзылуымен келтірілген залалдың орнын толтыруды талап етуге құқылы емес.

117.Сақтандыру шарты бойынша міндеттемелерді орындау мүмкін болмаған тарап екінші тарапты жиырма күн ішінде міндеттемелерді орындауға кедергі келтіретін жағдайлардың туындауы немесе тоқтатылуы туралы хабардар етуге міндетті.

19. ДАУЛАРДЫ ШЕШУ ТӘРТІБІ

118.Сақтандыру шартын орындау бойынша сақтандыру субъектілері арасында туындайтын барлық даулар Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес шешіледі.

20. ҚОСЫМША ЕРЕЖЕЛЕР

119.Сақтандыру шартында Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келмейтін өзге де жағдайлар көзделуі мүмкін.

120.Осы Ережелерге сәйкес, Сақтандырушы сақтандыру тәуекелдерінің және Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келмейтін басқа да сақтандыру шарттарының жиынтығымен сақтандыру бағдарламаларын жасауға құқылы.

121.Сақтандыру шартының мазмұны осы Ережелерге сәйкес келмеген жағдайда сақтандыру шартына артықшылық беріледі.

122.Сақтандыру шартын жасасу және орындау кезінде тараптар алған, оның ішінде құқықтық қорғалмаған, сондай-ақ коммерциялық құпия деп саналатын ақпарат басқа тараптың келісімімен немесе тек Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген жағдайларда ғана ашылуы мүмкін.

123.Егер сақтандыру шартында сақтанушының жағдайын заңнамалық актілерде қарастырылған жағдаймен салыстырғанда нашарлататын жағдайлар болса, осы заңнамалық актілерде белгіленген жағдайлар қолданылады.

АО «СК «Сентрас Иншуранс»	ПС-03 Правила добровольного страхования автомобильного транспорта	Издание №4 от 17.08.2020 г.	Стр. 20 из 20
		Взамен Издание №3 от 29.12.2018 г.	

124. Осы Ережелермен реттелмеген шектерде қолданыстағы заң қолданылады.